

ВІД РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Датою заснування Наукового товариства імені Шевченка (НТШ) вважається 11 грудня 1873 р., коли Галицьке намісництво затвердило статут Товариства.

Перші сімнадцять років Товариство ім. Шевченка розвивалось повільно, оскільки матеріальні засоби були дуже мізерні, друкарня мала мінімальні прибутки і Товариство не могло здійснити своє найближче завдання — сприяти розвитку української літератури.

Перший перелом в діяльності Товариства настав у 1885 р., коли Товариство розпочало видання ілюстрованого літературно-наукового журналу „Зоря“. Особлива роль у роботі журналу належала його багаторічному редакторові В.Лукичу.¹

Саме життя розширило межі зацікавлення журналу і Товариства. „Зоря“, поряд з художніми творами, починає розміщувати статті із різних галузей знань. Виникає необхідність розширення діяльності Товариства. За словами І.Франка „всі ми були за тим, що конечно треба вже раз перемінити Товариство на інституцію справді наукову“.²

З цією метою у 1890 р. була намічена корінна реформа Товариства, повністю проведена в 1892 р. „Я радив скласти головну вагу на секції і наділити їх значною автономією, а для їх оживлення радив завести чотири категорії членів: звичайних, основателів, почесних і кореспондентів“.³ Товариство з літературного перетворюється в наукове, а метою його стала не тільки допомога розвитку української словесності, але також „розвиток і розроблення науки українською мовою“. Утворюються три секції: історично-філософська, філологічна і математично-природописно-лікарська. Разом з тим засновується спеціальний науковий журнал „Записки Наукового Товариства ім. Шевченка“, перший том якого вийшов вже наприкінці 1892 р. за редакцією Ю.Целевича. У

¹ Див. детальніше про це: Гуменюк М.П. Василь Лукич (Володимир Левицький) // Гуменюк М.П. Українські бібліографи поч. XIX ст. – Харків, 1969. – С. 112–123.

² Франко І. З поля нашої науки // Зібрання творів: У 50 томах. – К.: Наук. думка, 1986. – Т. 46, кн. 2. – С. 173.

³ І.Франко. Там же.

наступному 1893 р. вийшов другий том за редакцією О. Барвінського, а в 1894 р. — третій і четвертий томи.

У 1894 р. до Львова приїжджає професор М. Грушевський. Наступні томи „Записок“ виходять вже під його редакцією, який доводить їх видання до шести томів у рік. Своім швидким ростом „Записки“ завдячують енергії свого наукового редактора, зрештою, як в цілому і розвиток Товариства, на чолі якого він став. На цей період (1895-1913 рр.) припадає найбільший злет діяльності НТШ.

М. Грушевський у статті „Дотеперішній розвій Наукового Товариства“, крім важких матеріальних умов, в числі труднощів у роботі Товариства називає „брак вищих наукових інституцій — університетів і наукових інститутів, на які звичайно опирається робота таких установ, як наше Товариство“, а також — „цензурні відносини Росії. Наукові видання Товариства перебували в категорії „абсолютно заборонених“ в Росії. Річ неймовірна на порозі ХХ ст., але на жаль, цілком певна. Тільки декотрі наукові інституції Росії можуть діставати видання НТШ. Так, незвичайно утруднюється участь в роботі Товариства наддніпрянських українців, послаблюється їх матеріальна підтримка. . . Хоч знищити її зовсім не в силі ніякі репресії“.⁴

Поки „Записки“ служили органом всіх секцій Товариства, вони розміщували на своїх сторінках статті різноманітного змісту: поряд із статтями на історичні і філософські теми тут бачимо статті з математики, медицини, природознавства. У 1897 р. Математично-природописно-лікарська секція одержала свій орган „Збірник математично-природописно-лікарської секції“. З цього часу „Записки“ стають органом лише двох секцій — Історично-філософської та Філологічної, які, крім того, також видають свої збірники.

Перша світова війна перервала діяльність Товариства, яке зазнало значних матеріальних і людських втрат.

Після 1939 р. НТШ у Львові перестає існувати, а згодом відновлює свою діяльність в діаспорі. Його центри в Нью-Йорку, Торонто, Сідней, Парижі згуртовують довкола себе українські наукові сили з усього світу.

Новою віхою в історії НТШ став 1989 р., коли відновилась історична справедливість і Наукове Товариство імені Шевченка відродилося у Львові. Установча конференція, а потім п'ята наукова сесія НТШ у Львові стали справжнім святом української культури.

⁴Грушевський М. Дотеперішній розвій Наукового Товариства // Хроніка НТШ. — Львів, 1900. — Ч. I. — С. 17.

Структура і принципи діяльності відродженого Товариства свідчать про спадкоємність традицій.

Починаючи з 1989 р., математична комісія Наукового Товариства імені Шевченка щорічно у березні проводить наукові сесії з різних напрямів математики та механіки. Результати цих виступів публікувались в різних математичних журналах України.

Цим випуском математична комісія Наукового Товариства імені Шевченка відновлює започатковану математично-природописно-лікарською секцією видання наукових праць на математичну тематику.

Заснування наукового збірника „Математичний вісник НТШ“ сприятиме публікації оригінальних та оглядових робіт з актуальних проблем математики та механіки, сприятиме дальшому поглибленню фундаментальних і прикладних досліджень.